

Յայնմ մեծ տազնապի ի վեր հայեցաւ քաջն Վարդան եւ տեսանէր զընտիր ընտիր քաջ նահատակաց Պարսից զաւրուն, զի **զձախակողմն շարժեցին զՀայոց գնդին. մեծաւ ուժով յարձակէր ի տեղին, եւ զաջ թեւն Պարսից գնդին բեկեալ՝ արկանէր զգազանաւքն, եւ շրջան առեալ՝ կոտորէր մինչեւ ի նոյն տեղի:** Եւ այնպէս շտապ տազնապի ի վերայ հասուցանէր, մինչեւ **գունդն Մատեան քակեալ բաժանեցան** ի մեծ ամուր պատրաստութենէն, դեռ եւս քաջ քաջ ի փախուստ դառնային:

Ապա դէտակն ի վեր ամբառնայր Մուշկան Նիսալաւորտ, **քակեալ գոմանս տեսանէր ի գնդէն Հայոց եւ զկնի մնացեալ ի հովիտս լերանցն:** Վասն որոյ զաղաղակ բարձեալ՝ **քաջալերէր շուրջ զիրեաւ զգաւրս Արեաց, որք զտեղի առեալ կային ընդդէմ գնդին Վարդանայ:** Եւ անդէն ի տեղուցն երկոքին կողմանքն զպարտութիւն խոստովանէին, եւ առ յոյժ թանձր անկեալ դիականցն իբրեւ զքարակոյտս դերբկաց երեւէին: Զայն **իբրեւ ետես Մուշկան Նիսալաւորտ, մնայր գազանացն Արտաշրի,** որ ի վերայ նոցա նստէր ի բարձր դիտանոցին իբրեւ յամուր քաղաքի. եւ ի ճայն մեծ գալարափողոցն **զհար գունդան ստիպէր** եւ յառաջամարտիկ զաւրաւքն զնա ի մէջ փակէր:

Իսկ կորովին Վարդան իւրովք քաջ նիզակակցաւքն ոչ սակաւ նախճիրս ի տեղուցն գործեաց, **յորում տեղուց եւ ինքն իսկ արժանի եղև առնուլ զկատարեալ նահատակութիւնն:**

Եւ յերկարել գործոյ պատերազմին՝ **աւրն տարածամէր** եւ մաւտ առ երեկս կարճատէր. բազմաց արահասք մահու հասանէին, մանաւանդ ի թանձրութենէ անկեալ դիականց մաւտ առ մաւտ խտացեալ իբրեւ զփայտահարս մայրաւորաց: Անդ էր տեսանել զբեկումն նիզակացն եւ զխորտակումն աղեղանց. վասն այնորիկ եւ ոչ կարէին կալ ճշմարտիւ ի վերայ սուրբ մարմնոյ երանելեացն... Եւ որք մնացեալքն էին՝ **վատնեալք եւ ցրուեալք լինէին ի լեռնադաշտս ամուր ձորոցն.** եւ յորժամ պատահէին միմեանց՝ դարձեալ միւս անգամ զմիմեանս սատակէին... Եւ **քանզի գարնանային էր ժամանակն,** ծաղկալից դաշտքն դառնային յորդահոսանս արեանց բազմաց: Մանաւանդ յորժամ տեսանէր ոք զբազմակոյտ դիականցն անկելոց, սիրտն բեկանէր եւ աղիքն գալարէին՝ լսել զմնչիւն խոցելոցն եւ զմոնչիւնս բեկելոցն, զթաւալզլոր խաղալ սողալ վիրաւորացն, զփախուստ վատացն, զթաքուստ լքելոցն... զվայ եւ զաւաղ բարեկամացն: **Քանզի ոչ եթէ կողմ էր՝ որ յաղթեաց, եւ կողմ էր՝ որ պարտեցաւ, այլ քաջք ընդ քաջս ելեալ՝ երկոքին կողմանքն ի պարտութիւն մատնեցան:** Բայց քանզի անկեալ էր զաւրավարն Հայոց ի մեծ պատերազմին, ոչ որ գոյր այնուիտետ ի մէջ գլխաւոր, յոր յեցեալ ժողովէին գունդք մնացելոցն: Թէպէտ եւ բազում այն էր, որ ապրեցան, քան թէ՛ որ մեռանն, սակայն ցանեալ ցրուեցան, եւ **հասեալ**